

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 18
Cena: Posamezna števil. L. 15.
Naročnina: Mesečna L. 65.-
Pošt. črk. rač. št. 9-18127

Leto II. - Štev. 13

Gorica - Trst, 26. marca 1948

Izhaja vsak petek

USODA SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

VSTAJENJE

Kristus je vstal... S svojim vstajenjem je potrdil svoje poslanstvo in izpričal resničnost svojega božjega nauka. Z vstajenjem je Bog človek započel svoje odrešilno delo in položil svoji Cerкви neposredne temelje.

Kristus je vstal... Ko v nemem začudenju strmino v dogajanje velikonočnega jutra, smo vsi prevzeti. Vzvišenost tega svetega jutra je tako blesteča, tako nebeško lepa, da bi je ne smeli družiti z dnevnimi vsakodnevimi vprašanji smo tako obteženi in tako tesno povezani, da jih ne moremo izločiti in pozabiti tudi v dnevih, ko bi se človek moral posvetiti samo svojemu Gospodu.

Kristus je vstal... Je pri tej radostni, zmagovalni vesti mogoče prepričati v naših srcih misel: ali bo tudi nam primorskim Slovincem dano otrresti se vseh, ki nas tlačijo, in zaživeti človeka vredno svobodno življenje? Če se bežimo zamislimo v čase, ko je Kristus živel, trpel in umrl, najdemo mnogo sličnosti s sedanjimi okrutnimi razmerami. Pod soncem in v zgodovini res ni nič novega; najbolj svojevrstni dogodki se večkrat ponavljajo. Kakor sedaj mnogokomu, so tedaj tam v Jeruzalemu bila v navadi nekaka »ljudska sodišča«. Od pismarjev in farizejev nahujskano ljudstvo je v divjem sovraštvu zahtevalo smrtno kazen za Kristusa, ki mu je delil do brote. »Njegova kri naj pride nad nas in naše otroke«, je rohnelo zapeljano ljudstvo. Ali ni bilo v zadnjih letih med nami vse polno procesov, na katerih so razpaljene množice zahtevale smrt za odlične može, ki so vse življenje delali za blagor svojega naroda? Tam pismarji in farizeji, tu terenci in politični komisarji, v obeh primerih pa zločinsko izkoriščanje nizkih ljudskih gonov in strasti.

Kristus je vstal in s svojim vstajenjem razgnal temo, ki je tlačila takratno človeštvo. Naj bi letošnja velika noč bila tudi nam primorskim Slovincem značilna preropenja, prebujenja iz trde duševne teme, v katero nas je pahnil komunizem. Prekaljeni po nesreči, ki nam jo je nakopal komunizem, si bomo zopet priborili dobro ime, ki nam je bilo vedno v ponos in bomo zopet upoštevani v demokracičnem svetu. V tem pravcu moramo delati, to moramo doseči. Potem nam bo letošnja velika noč naklonila vstajenje, po katerem tako iskreno hrepenimo.

Ameriško - angleško - francoski predlog, naj bi se vrnilo Svobodno tržaško ozemlje pod italijansko suverenost, nas ni iznenadil. Evropska javnost je imela od maja 1945. sem toliko prilik slišati in doživljati normalnim možganom nepojmljivih dogodkov, da nas ne more presenetiti nikaka, pa še tako nepričakovana novica. Govorjenje o odstopu Trsta Italiji ni novo, saj je vsem Slovincem še v bridkem spominu Titovo barantanje s Togliattijem. Tedaj smo mislili, da ne bi mogli Amerika in Anglija, potem ko sta na pariški konferenci s tako vnemo in tehtnimi argumenti zagovarjali ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja in njegovo demokratsko ustavo, nikoli pristati na uredničenje Tito - Togliattijevoga načrta. In to ravno zato, ker je Trst po svoji zgodovini in preteklosti, po svoji geografski legi, po svojih stoletnih trgovinskih zvezah, metodah in tradicijah, sestaven del srednje Evrope, kateri mora služiti vsled svojih železniških zvez, svojih ogromnih pristaniških naprav, svojih skladišč kot nenadomestljiv izhod v svet. Združeni narodi so prišli do prepričanja, da je bilo v interesu miru in pomirjenja med Italijo in Jugoslavijo, da se to tako sporno in pretekano mesto na meji med obema narodoma ne dodeli nobeni prepirajočih se strank, ampak proglašajo za samostojno državno tvorbo pod okriljem Združenih narodov. Trst je bil za Italijo od 1918. do 1943. leta le problem nacionalnega prestiža in ne gospodarski problem. Italija ni potrebovala Trsta kot pristanišča in vrat v svet, dočim je Trst za srednjo Evropo in njen gospodarski dvig življenjskega pomena. Zato je presojati tržaški problem z višjih vidikov in z najnovejšim preuranjenim predlogom o vrnitvi Trsta pod italijansko suverenost ni še izrečena zadnja beseda! Tako hitre izpremembe prvotno izrečenih sklepov, ki so v popolnem nasprotju z vsemi svoječasno uporabljenimi argumentacijami, sigurno ne doprinašajo k občutku stalnosti in normalizacije življenja v prizadetih področjih.

Mi smo se izrekli in smo tudi v svojem programu podprli za samostojnost Svobodnega tržaškega ozemlja. Naravno in logično je, da kot Slovinci vztrajamo pri tem svojem načelu za samostojnost STO. Ne samo zato, ker smo globoko prepričani, da je mednarodna rešitev tržaškega problema najuspešnejše sredstvo za pomirjenje in izravnano italijansko - jugoslovanske napetosti in za rešitev pripadnosti narodnomešanih teritorijev v sruču Evrope, ki se resno pripravljamo, da končno izloči vse nacionalne spore z ev-

ropsko federacijo.

Ob kritičnem motrenju gornjega trojnega predloga moramo ugotoviti, da je igralo pri tem veliko politično preorientiranje (preobrat) tržaškega italijanskega nekomunističnega prebivalstva od maja 1945 do sedaj. Medtem ko je bila ob koncu vojne ogromna večina tržaških Italijanov nekomunistov za samostojnost Trsta in ozemlja, so danes vsi ti ljudje za priključitev Trsta k Italiji. *Zakaj ta preobrat?* Tržaško svobodno ozemlje je bilo v mirovni pogodbi demilitarizirano in njegova varnost poverjena edino le policijskemu zboru ozemlja pod zaščito Združenih narodov. Predpogoj za utrditev in konsolidacijo Svobodnega ozemlja bi bil moral biti notranji mir, urejene varnostne razmere, varnost oseb in imovine ter prostost posredinca in njegove podjetnosti. Samo na ta način bi bilo mogoče zgraditi v kratkem času politično in gospodarsko tvorbo strukturo Svobodnega tržaškega ozemlja, pritegniti v ozemlje potreben inozemski kapital in dvigniti podjetnost, delavnost in zaposlitev vseh delavskih sil. Ali Titov režim od zunaj in fašikomunizem od znotraj sta sabotirala Svobodno tržaško ozemlje s tem, da sta držala Trst in teritorij pod stalnim nepopustljivim terorjem, strahovanjem in žuganjem. Titova OZNA in kup njegovih tajnih agentov, biričev in ovaduhov so na tem ozemlju ropali, ugrabljali ljudi,

KOMUNISTI PRI VOLITVAH NE BODO ZMAGALI

Kakor poteka volivni boj po Italiji je jasno razvidno, da komunisti ne bodo zmagali. Povsod je opaziti, da se italijanske množice nagibajo k vladnim strankam, zlasti k demokristjanom. Mnogi republikanci, Saragotovi socialisti in drugi pripadniki malih strank očitno zatrjujejo, da bodo volili za demokristjane, da bi se bolj ojačili to stranko, ki ima največ možnosti, da prekosi komunistično fronto. Vsega skupaj bo izvoljenih 574 poslancev. Da bi zmagala komunistična lista, bi morala dobiti vsaj enega poslanca več kot kaka druga posamezna stranka. Poleg tega pa bi morala imeti v parlamentu, pri glasovanju o zaupnici vladi vsaj 288 glasov, to je polovico od števila 574 več enega.

Tudi ni nobenega izgleda, da bi se komunisti hoteli polastiti oblasti nasilno, to je z udarom. Po vsej Italiji iščejo močni policijski oddelki orožje in zapirajo vse prevratneže, pri katerih orožje iztaknejo. Vsa policija in vse vojaštvo je v stalni pripravljenosti za takojšen odločen nastop v slu-

odvažali in ubijali mirne državljane samo zato, ker niso bili njih politični mišljeniki. Po svojih zborovanjih in svojem časopisu so širili sovraštvo in maščevalnost, so hujskali, strahovali in žugali, tako da so ustvarili med vsem mirosljubnim prebivalstvom za vest in čut nesigurnosti in skrajne nevarnosti za osebo in za premoženje. In vse to vkljub prisotnosti angleških in ameriških tankov, vojnih ladij in zrakoplovov. Ali si morete misliti, kako naj bi si bilo nekomunistično italijansko tržaško prebivalstvo pri takem terorju želelo samostojno tržaško ozemlje, brez angleških in ameriških vojaških sil? Samo nesposobni in zagrizeni Titov režim in njegove, na tržaškem ozemlju skozi dolgo povojno dobo izvajane teroristične metode so krivci, da je italijansko nekomunistično prebivalstvo se glo junija 1946 po samobrambi in se polagoma oklenilo italijanskih političnih strank, ki zahtevajo priključitev Trsta k Italiji. Kdo od njih naj bi si pod takim terorjem še želel Svobodnega tržaškega ozemlja? Od tod izvira trojni predlog za ukinitvev STO.

Zato ugotavljamo pred vslo slovensko in jugoslovansko javnostjo: Tito in njegov režim sta zapravila na mirovni konferenci Gorico in Trst, bosta zapravila Koroško in sta na tem, da poženeta v zrak še STO. *Take so »zasluge«* fašikomunizma za slovenski narod. In še se najdemo pri nas ljudje, ki še vedno vlečejo fašikomunistično - ofarski voz, pa si domišljujejo, da delajo za narod in slovenstvo. Kako dolgo bo še trajala ta samoprevara in slepota naših ljudi?

ju neredov. Policija in vojaštvo ni v rokah komunistov. Italija se je v tem oziru rešila po izkušnjah ogrskega in češkega primera.

Kljub tem izgledom opozarjamo slovenske volivce v Italiji na resolucijo, ki so jo v nedeljo izglasovali poslanci SDZ. Vsi moramo paziti predvsem na to, da se slovenski volivci volitev res udeležijo in da so dobro poučeni o načinu glasovanja, da ne padejo v zmotu. Mi vemo, da med našim ljudstvom komunisti ne bodo želi uspeha, toda prepričati se moramo in zavedati, da če Slovenci v Italiji ne bodo glasovali za komunistično listo, obrnejo pozornost vsega sveta nase, ker bo ves svet razumel, da nismo mi Slovenci, mi Slovani, za komunizem, kakor to komunisti trdijo. Dolžnost

vsakega slovenskega demokrata je, da pouči vse rodnike, prijatelje in znance o zgrešenosti komunističnega nauka in o trpljenju, ki čaka nas vse za slučaj komunistične zmage v Italiji. Primerov ne manjka, saj vsak ve, kaj se dogaja za mejo, kjer vladajo komunisti in njihovi podrepi »koristni tepci«. Slovenci, Slovenke, pokažite svetu, da niste za sužnost, izpričajte vsemu svetu, da ste za človečanske svoboščine proti komunističnim zatiralcem.

OF Z DRUGE STRANI

Celovec, v marcu 1948

Slovenski tehnik na Koroškem, ki izdaja britanska ob. služba v Celovcu, piše pod naslovom »Dr. Tischler in obrekovanja« med drugim:

»V zvezi z napadi »Slov. vestnika« na predsednika Slov. prosvetne zveze g. dr. Joška Tischlerja, je sprejelo uredništvo »Koroške kronike« vrsto vprašanj, s katerimi prosijo bralci pojasnila o tej zadevi.

Uredništvo je poslalo svojega člana k dr. Tischlerju in ga prosilo za pojasnilo.

Ob tej priliki je dr. Tischler izjavil, da so vsa ugotovanja in podtikavanja v zvezi z njegovim odstopom napačna, ker so motivi odstopa jasno razvidni iz pisma, katero je 9. I. 48. poslal predsedniku POOF-a dr. Petku in ki se glasi:

»Javljam Vam, da odstopim z današnjim dnem kot član POOF-a, ker ne morem več nositi soodgovornosti. Kdor določa in odloča, mora seveda tudi pred narodom in javnostjo nositi vso odgovornost.« Glede napadov v »Slov. vestniku« je dr. Tischler odklonil vsako izjavo s pripombo: »Koroški Slovinci me poznajo predobro, da bi verjeli pripovedkam. Kar pa se tiče barantanja s cementom in ocenjevanja škode pri izseljenih, prosim, da se obrnete na g. dr. Mirta Zwittera, ki je bil tedaj uradni oddelek X deželne vlade, alj pa neposredno na deželno vladno samo. Tam boste dobili vlogled v vse tozadevne akte.«

V nadaljnjem navaja »Koroška kronika« uradne ugotovitve o zadevah, ki jih dr. Tischlerju očita jo in prihaja do zaključka, da mu očita predvsem to, kar je zakrivil njegov naslednik pri deželni vladi, sedanjí »voditelj« novega »OFarskega koroškega naroda«.

Zanimivo je predvsem to, da očita OF dr. Tischlerju dejanja, ki jih je izvršil z njeno vednostjo in odobritvijo. Taktiko OF dobro razumemo. Lažejo toliko časa in tako nesramno, da končno sami sebi verjamejo, a naj ne mislijo, da jim bomo zaradi tega šli mi. Tudi pri nas prihaja čas ločitve duhov in izgleda, da bo moral predvsem zdrav del slovenskega naroda na Koroškem počistiti z izdajalci in zahrbtnježi, predvsem pa z ljudmi, ki našemu narodu samo škodujejo, čeprav se delajo velike narodnjake. Za nas je trenutno le ena pot: proč od komunizma za srečnejšo bodočnost koroških Slovinccev.

Zahvalite se Titu!

Angleška uradna agencija L. P. S., ki izraža mnenje britanske vlade, je objavila zanimiv komentar v zvezi z usodo TRSTA. L. P. S. pravi:

»Slovenski tržaškega ozemlja, ki bodo obkotali svojo usodo in protestirali proti predlogu zahodnih velesil, naj se Trst vrne Italiji, naj se za vse to zahvalijo svojemu maršalu Titu.«

Od srede do srede

18. MARCA: V Pragi so započeli urade socialdemokratske stranke, kokor tudi ljudske stranke. Oportunisti se povsod drenažo pred uradi komunistične stranke in prosijo za vstop. Predsednik je govoril tudi na prireditvi družva sv. Patrica. Dejal je med drugim: *Tiranija se je v vsej zgodovini posluževala raznih lažljivih ideologij za opravičevanje svojih napadov na človeško svobodo. Komunizem se skriva za krinko progresivne doktrine. Stvarno pa je komunizem reakcionarno gibanje, ker odreka človeku, da bi bil sam gospodar svoje usode.* — Anglija, Francija in države Beneluxa so podpisale 30 letno vojaško in gospodarsko pogodbo. — Varnostni svet je kljub protestom Sovjetske zveze postavil na dnevni red vmešavanje sovjetov v češkoslovaške zadeve. — Grški ministrski predsednik S. P. Poulos je podpisal nov ukaz o splošni mobilizaciji za borbo proti komunističnim tolpom. — Ameriški zunanji minister je izjavil, da morajo Združene države razpolagati z zadostnimi vojaškimi silami, če naj svet živi v miru. — Urednik angleškega komunističnega glasila »Daily Worker« je odstopil kot urednik omenjenega časopisa ter zaprosil za vstop v katoliško vero. Izjavil je, da je globoko razočaran nad komunizmom.

19. MARCA: Ministrski predsedniki Švedske, Norveške in Danske so včeraj v Stokholmu izjavili, da se bodo njihove države pridružile zahodnim velesilam in to v imenu svobode in demokracije proti suženstvu in tiraniji. — Južnoafriški predsednik maršal Smuts je izjavil, da smatra položaj za prav tako nevaren kot je bil leta 1938. — Sovjeti so z veliko reklamo objavili vest, da bodo demobilizirali več letnikov Rdeče armade. S tem v zvezi je dejal ameriški vojni minister Forrestal, da z objavljenjo demobilizaciji sovjetske vojaške sile ne bodo prav nič zmanjšane, ker bodo boljševiki obnem poklicali pod orožje nove letnike. — Francoska narodna zbornica je odobrila nove velike kredite za vojsko. Proti zvišanju so glasovali le komunisti. — Ameriški zunanji minister je izjavil, da bodo Italijani izgubili vso pravico do nadaljnjih ameriških pošilk, če bodo volili za komuniste.

20. MARCA: V Pragi so komunistične oblasti prepovedale objavo Trumanovega govora. O govoru ne smejo poročati tudi časopisi Jugoslavije, Poljske, Madžarske, Romunije, Bolgarije in seveda Sovjetske zveze. — Novi komunistični češkoslovaški ministrski svet je odobril 6 raznih zakonskih osnutkov za podzavljenje raznih podjetij in industrij. — V Ameriki razpravljajo o povečanju kreditov za vojno letalstvo. S tem v zvezi je zanimiva vest, da je imel predsednik Truman daljši razgovor z predsednikom tvrdeke Boeing, ki je med vojno gradila letelce trdnjave. — Ameriška, angleška in francoska vlada so objavile besedilo trojne izjave o predlogu, po katerem naj bi se Svobodno tržaško ozemlje vrnilo Italiji. — Celotno sovjetsko poslanstvo je danes pod vodstvom maršala Sokolovskega demonstrativno zapustilo zasedanje zavezniškega nadzorstvenega sveta v Berlinu in tako poslabšalo odnose med sovjeti in zahodnimi zavezniki kot še nikdar dozdaj. — Na socialistični konferenci v Londonu so izključili češkoslovaško socialistično stranko in obsodili vse socialiste, ki kakor koli sodelujejo s komunisti.

Od srede
do srede

21. MARCA: Zunanji minister Zdrženih držav Marshall je govoril na kalifornijski univerzi v Los Angeles in poudaril, da bodo Američani delali z naglico in odločnostjo, ker hočejo očuvati svojo varnost in zaščititi civilizacijo. Kljub temu da imajo diktatorji pričetno prednost pri vsaki akciji, gledamo lahko z zaupanjem v bodočnost. — Američani so sklenili opustiti načrte za delitev Palestine. — Madžarski socialdemokrati se bodo na zahtevo komunistov morali spojiti s komunistično stranko že 12. junija t. l. — Predstavniki jugoslovanskih, poljskih, bolgarskih, madžarskih in romunskih političnih preganjancev so ustanovili v Londonu skupen urad pod imenom: gibanje za svobodo. Ta urad je poslal čilskim političnim predstavnikom pri Zdrženih narodih zahvalo za čilsko zahtevo, naj Varnostni svet preišče vlogo sovjetov pri nedavnem komunističnem udaru na Češkoslovaškem. — Na Češkoslovaškem so začeli judarški delati, da dosežejo norme gospodarskega načrta. Tovarniški delavci so morali delati tudi v nedeljo.

22. MARCA: Angleški delavski poslanec Fletcher, ki se je pravkar vrnil s Češkoslovaške je v radijskem govoru izjavil, da v Pragi in v celji državi vlada ozračje strahu, napetosti in negotovosti. Položaj Čehoslovakov je celo slabši kot je bil med nemško okupacijo. — Angleška uradna agencija L. P. S., ki izraža mnenje britanske vlade, je objavila v zvezi s Trstom komentar, ki pravi med drugim: »Slovinci tržaškega ozemlja, ki bodo objokovali svojo usodo in protestirali proti predlogu zahodnih velesil, naj se Trst vrne Italiji, naj se za vse to zahvalijo svojemu maršalu Titu.« — Dva nadaljnja češkoslovaška diplomata sta odstopila zaradi komunističnega nasilja v njuni domovini. — Sovjeti v Berlinu menijo, da zavezniški nadzorstveni svet v Berlinu praktično ne obstoja več, odkar je prišlo do tako ostrih nasprotij med sovjeti in zahodnimi demokracijami. — Na Dunaju so »neznane sile« ugrabile znanega profikomunističnega voditelja in funkcionarja avstrijske ljudske stranke Huberta Dollbergerja. — Komunisti so streljali na komisijo Zdrženih narodov, ki preiskuje incidente vzdolž grškoalbanske meje. — Romunski kralj Mihael je po obisku pri predsedniku Trumanu izjavil, da trdno upa na svoj povratak v domovino. — Jugoslovanski Titov zunanji minister Simić je v svoji današnji noči amerškemu, angleškemu in francoskemu veleposlaniku v Beogradu najodločneje protestiral — to da ne morda zaradi predloga vrnitve Trsta Italiji — temveč zaradi načina, kako so zahodne sile načele to vprašanje.

23. MARCA: Ameriški vojaški poveljnik v Nemčiji je ponovno izjavil, da Zdržene države nimajo najmanjšega namena zapustiti Berlin. — Tito je pripravil ponovno razpravljanje o usodi Trsta in sicer samo direktno z Italijo na podlagi svoječasnih razgovorov s Togliattijem. — Varnostni svet je začel z razpravljanjem o sovjetskem vmešavanju na Češkoslovaškem. — Komisija Zdrženih narodov za Balkan je obtožila Titovo Jugoslavijo, da podpira grške komunistične tolpe. — V Pragi so aretirali predsednika češke katoliške ljudske stranke mons. Srameka in bivšega poštne ministra mons. Halla. — Vedno bolj jasno postaja, da so zahodne sile prehiteli Tita, ki se je pripravljal na to, da ponudi Italiji Trst z namenom, da podpre italijanske komuniste pri volitvah. — Britanski zastopnik v Varnostnem svetu Cadogan je dejal: Komunistično poletje v Evropi je treba zajeziti. Obstoja pa danes nevarnost, da tega ne bo mogoče storiti z mirnimi sredstvi. — Bivši nacistični častniki delajo na načrtu za ustanovitev ločene vlade za zahodno Nemčijo. — Avstrijski notranji minister Oskar Helmer je

Zborovanje Slov. dem. zveze

Ob lepem številu udeležencev so v nedeljo zborovali v Gorici odposlanci SDZ. Na dnevnem redu so bile politične volitve in zaščitanje slovenske manjšine. Razprave so trajale polni dve uri in vsi govorniki so se ostro izjavili proti komunizmu in proti vsem kandidatom, ki jih komunistična lista nosi. Na sestanku je bila sprejeta resolucija, ki jo tu ponatiskujemo. Odposlanci SDZ so sklenili, da bodo še pravočasno pred volitvami pozvali slovenske volivce, komu naj oddajo svoj glas.

S K L E P

Odposlanci Slovenske demokratske zveze v Italiji, zbrani na sestanku v Gorici dne 21. marca 1948, smo po obširnem razpravljanju, z ozirom na politične volitve, ki se bodo vršile 18. aprila 1948, sprejeli sledečo

resolucijo:

Ker je glavni cilj in smoter Slovenske demokratske zveze, ki zastopa slovensko demokratično ljudstvo v Italiji, dosega in ostvaritev vseh demokratičnih načel, tako v zasedbenem kakor v javnem življenju, ugotavljamo, da je komunizem, povsod kjer je dosedaj zavladal, kruto udušil vse človečanske pravice in svobode. Zato pozivamo vse slovenske volivce v Italiji, da ne glasujejo za komunistično listo in za kandidate na poslanska mesta, ki jih ta lista nosi.

»Zahodna Evropa ameriški protektorat«, piše »Soča« od 20. t. m.

»Vzhodna Evropa - komunistična ječa«, od koder ni rešitve brez življenjske nevarnosti«, dostavljamo mi.

izjavil, da je postalo vmešavanje Sovjetske zveze v avstrijske notranje zadeve že naravnost nezno. Tudi število ugrabljenih avstrijskih državljanov vzemirljivo narašča. — Zdržene države so obtožile Sovjetsko zvezo v Varnostnem svetu, da je zaslužila češkoslovaško ljudstvo in da vodi divjo propagandistično kampanijo proti zahodnemu svetu.

24. MARCA: Jugoslovanski minister Baebler je izjavil dopisniku »United Press«, da je priključitev Gorice k Jugoslaviji podlaga za morebitno razpravljanje o predlogu treh zapadnih velesil za vrnitve Trsta Italiji. — Zunanji minister Avstralije je izjavil, da nimajo trave razpravljanje o Trstu samo štiri velesile, ampak vse podpisnice mirovne pogodbe in da se mu ne zdi ravno upravičen predlog treh zapadnih velesil. Zunanji minister Bevin je izjavil, da ZVU volitev v Trstu ni izvedla, ker je le zaupna uprava. Ugovarjali so mu, da je tudi v Nemčiji zaupna vojaška uprava, pa so vendarle volitve bile izvedene. — Neka avstrijska politična osebnost je izjavila, da pripada Trst tudi Avstriji in da če bi na Tržaškem izvedli tozadevni plebiscit, bi glasovalo za Avstrijo 80% prebivalstva. — Zdržene države so obtožile Sovjetsko zvezo v Varnostnem svetu, da je zaslužila češkoslovaško ljudstvo. — Francoski zastopnik v Varnostnem svetu je tudi poudaril, da morajo Zdržene narodi z vsjo silo podpirati čilski protest, da je Sovjetska zveza kršila češkoslovaško suverenost. — Poveljniki ameriških oboroženih sil v Nemčiji so obiskali Turčijo, da bi prispevali k ojačenju turškega letalstva.

POLITIČNI OBZORNIK

Kaj bo s Trstom?

Komunistično glasilo »Daily Worker« je danes naznačilo zadržanje, ki ga bosta verjetno Sovjetska zveza in jugoslovanski režim zavzela, da bi omrtvčila učinek angleško-francosko-ameriškega predloga glede Trsta. List izjavlja, da je mogoče sprejeti spremembe k italijanski mirovni pogodbi le v Varnostnem svetu Zdrženih narodov, v katerem je potrebna glasnost velikih sil. S tem je hotel list povedati, da se bo Sovjetska zveza poslužila pravice veta.

Laburistični list »Daily Herald« pa piše, da je jugoslovanska vojna uprava uveljavila na svojem področju tržaškega ozemlja popolnoma totalitarističen režim in je svoje področje dejansko priključila jugoslovanski ozemlju z vsemi praktičnimi učinki in posledicami. Tržaško vprašanje — pravi list brez ozira na desno in levo — ne bo nikoli rešeno tako, kakor so to zamisljali ob sklepu mirovne pogodbe, ker Molotov ni nikdar mislil resno na uresničenje pogodbe.

Iz Bele hiše poročajo, da že davno nimajo več namena napraviti iz Trsta največje pristanišče v Sredozemlju. To je bila le zamisel zunanjega ministra Bevin, ki je bila porojena še v dobi kaj miroljubnem ozračju lanske pariške konference.

»New Chronicle« pa pravi glede tržaškega vprašanja, da so Anglija, Zdržene države in Francija dospele zdaj do točke, pri kateri morajo vztrajati in uporabiti ves svoj politični vpliv, da preprečijo nadaljnjo prodiranje komunizma proti zahodu.

Trst — Italiji

Izjava generala Aireya, poveljnika britanskega ameriškega področja Svobodnega tržaškega ozemlja:

Vlade Zdrženih držav, Velike Britanije in Francije so predlagale pogajanja o protokolu k mirovni pogodbi z Italijo zato, da bi se Italiji vrnila suverenost nad Svobodnim tržaškim ozemljem.

Dokler ne bo dosežen sporazum o predloženem protokolu, ki ga v doglednem času še ni pričakovati, se bo na Svobodnem tržaškem ozemlju nadaljevala Zavezniška vojaška uprava na britanskem-ameriškem področju.

Glavni namen ZVU bo še v naprej zaščita pravic in koristi prebivalstva v skladu z mojo odgovornostjo, ki mi jo nalaga mirovna pogodba z Italijo.

Hočem zlasti naglasiti, da bodo storjeni vsi ukrepi, potrebni za zagotovitev varnosti prebivalstva in za ohranitev javnega reda.

Obstoječa politika ZVU, to je politika podpiranja gospodarstva na področju in pospeševanje blaginje nje govega prebivalstva bo ostala nespremenjena. Upam, da se lahko zanesem na dobro voljo in zdrav razum prebivalstva področja, da me bo podpiralo pri tej nalogi.

De Gasperi o Trstu

Italijanski ministrski predsednik De Gasperi je imel v nedeljo 21. t. m. v Varese volivni govor, v katerem se je dotaknil tudi tržaškega vprašanja. Pred-

log za vrnitev Trsta Italiji je ustvaril popolnoma nov položaj. Opisujoč tehniko julijskega vprašanja je naznačil težkoče, ki bodo nastale ob sestavi zadevnega sporazuma, posebno še radi ponudbe maršala Tita, ki jo je dal Togliattiju: to je barantanje s Trstom za Gorico. Popolnoma novo dejstvo je naslednje: tri od štirih velesil so javno izjavile, da pri svoječasnem kompromisu glede Trsta ni mogoče vztrajati, ne da bi povečali nevarnosti spora. Z ozirom na to, da je Togliatti svoječasno na lastno pobudo skušal izvesti omenjeno zamenjavo, bi on tudi danes najlažje prepričal maršala Tita, da se odpove Trstu. Ker odlično obvlada tudi ruščino, se mu bo morda posrečilo, da bo tudi Sovjetska zveza v tem smislu vplivala na Tita.

Neposredna pogajanja

Italijanski uradni krogi ne gojijo preveč optimizma v uspeh neposrednih pogajanj med Italijo in Jugoslavijo glede Trsta.

Italijansko zunanje ministrstvo poroča, da še ni obveščeno o uradni izjavi predstavnika britanskega zunanjega ministrstva, po kateri britanska vlada načeloma ne nasprotuje neposrednim pogajanjem med Italijo in Jugoslavijo o usodi Trsta.

V uradnih italijanskih krogih pripominjajo tudi, da sami uradni krogi v Londonu ne verujejo v uspeh neposrednih pogajanj med Beogradom in Rimom.

Med Francijo in Italijo

K srečanju med francoskim zunanjim ministrom Bidaultom in ital. min. predsednikom De Gasperijem poročajo:

Dne 22. t. m. zjutraj je francoski zunanji minister Bidault s soprogo obiskal svetišče Crea v bližini Casale. Tu sta ju čakala italijanski ministrski predsednik De Gasperi s soprogo. De Gasperi in francoski zunanji minister sta se potem nad eno uro in pol razgovarjala v mali sprejemnici samostana. Zdi se, da sta se med drugim razgovarjala tudi o raznih vprašanjih, ki se tičejo francoskega ljudskega republikanskega gibanja in italijanske demokristjanske stranke. Bidault se je popoldne vrnil v Turin, od koder je s posebnim vlakom odpotoval v Pariz.

Kako je na Češkoslovaškem

Britanski laburistični poslanec Fletcher, ki se je vrnil s Češkoslovaške, je imel radijski govor o položaju na Češkoslovaškem. Poudaril je, da na Češkoslovaškem vlada ozračje strahu, napetosti in negotovosti. Dejal je nadalje: »Položaj Čehoslovakov je še slabši kot med nemško okupacijo. Tedaj so ljudje poznali svoje sovražnike, a danes so nasprotniki svobodne Češkoslovaške v njihovi sredi. Odpor je zaradi tega mnogo težji kakor proti Nemcem, če ni tako rekoč nemogoč.«

Marshall k položaju

Zunanji minister Zdrženih držav Marshall je 20. t. m. govoril na kalifornijski univerzi v Los Angelesu. Med drugim je izjavil: »Nedavni Trumanov go-

vor je prikazal amerškemu narodu nevarnost mednarodnega položaja. Priporočila predsednika dokazujejo potrebo, da morajo Zdržene države delovati z naglico in z odločnostjo, če hočejo očuvati svojo varnost in zaščititi civilizacijo.

Najbolj očitno je, da je človeštvo še enkrat zapleteno v stoletno borbo med svobodo in tiranijo, med neodvisnostjo in suženjstvom, kar se posebno odraža na evropski celini.

Prav tako je dejstvo, da so diktatorji tisti, ki imajo pričetno prednost.

Peščica ljudi odloča o življenju milijonov ter se sprejete odločitve izvajajo preko mreže, ki se razširja po vsej evropski celini.

V tej svetovni borbi, ki je zdaj v teku, ne morejo ostati Zdržene države pasivne in gledati, kako se uničujejo svobodne države druga za drugo.

Prva in najpotrebnejša stvar za obrambo Evrope je pospešena izvedba evropskega obnovitvenega programa. Evropskim narodom je treba dati zagotovilo, da bodo pri svojem naporu proti pohodu komunizma uživali popolno našo podporo in razumevanje. Ti narodi morejo vedeti, da jih podpira močna in združena Amerika.

Zdaj vemo, da se bodo Sovjetska zveza in evropske komunistične stranke poslužile vseh možnih sredstev, da bi preprečile vstajenje močne, demokratične in neodvisne Evrope.

Presoditi moramo položaj z največjim mirom, da dospem do jasnega zaključka, katerega moramo držati brez obotavljanja in brez cinganja.

Finsko - sovjetska pogodba

Dne 22. t. m. je prispela v Moskvo finska delegacija, ki ima nalogo, da začne z razgovori za sklenitev finsko-sovjetske vojaške in prijateljske pogodbe. Na postaji je delegacijo sprejel namestnik sovjetskega zunanjega ministra Andrej Višinski. Med diplomatskimi zastopniki je bil tudi ameriški veleposlanik Durbrow.

Težke obtožbe

Odbor Zdrženih narodov za balkanske zadeve je podal v Solunu izjavo, da Jugoslavija podpira grške komunistične upornike. Pravi, da tolovaji lahko po svoji volji hodijo preko jugoslovanskega ozemlja in da jih pri tem podpirajo jugoslovanske obmejne straže. Poleg tega izjavlja, da se je jugoslovansko uniformirano osebje tudi dejansko udeležilo vojaških operacij na strani komunističnih upornikov.

V Varnostnem svetu je angleški zastopnik sir Alexander Cadogan v daljšem govoru, v katerem je opozarjal na sovjetsko sodelovanje pri češkoslovaškem udaru, omenil tudi sledeče: »V Italiji na primer je vlada pred kratkim zaplenila orožje, ki so ga poslali italijanskim komunistom iz Jugoslavije.«

»Gibanje za svobodo«

Dne 21. t. m. je bila v Londonu konferenca voditeljev političnih beguncev iz vzhodne Evrope. Voditelji iz vzhodnih držav so sprejeli resolucijo, v kateri pozivajo Čile, naj zahteva v Varnostnem svetu pre-

iskavo o položaju v vsej vzhodni Evropi.

Konference — ki je bila na predvečer razpravljanja Varnostnega sveta o položaju na Češkoslovaškem — so se udeležila gibanja za svobodo iz Jugoslavije, Bolgarije, Poljske, Romunije in Madžarske. Sodelujoči voditelji so poslali spomenico čilski vladi in čilskemu predstavniku pri Zdrženih narodih.

Spomenica izraža globoko priznanje čilski vladi, da je zahtevala od Varnostnega sveta, naj preuči nedavni komunistični državni udar na Češkoslovaškem, ki so ga podpirali sovjeti. »Istovčasno — nadaljuje spomenica — vas želimo opozoriti na dejstvo, da dogodki na Češkoslovaškem predstavljajo samo nov korak v postopku zaslužjevanja narodov srednje in vzhodne Evrope, ki ga sistematično izvaja Sovjetska zveza.

»Predlagamo, naj bi pozvali vplivne osebnosti iz vzhodne Evrope — ki so zdaj v begunstvu — za pričevanje pred Varnostni svet. Pričali naj bi o očividnem kršenju načel listine Zdrženih narodov, s katerim so bila naša ljudstva oropana vseh človečanskih pravic in politične neodvisnosti.«

Spomenico so podpisali: dr. Gavrilovič v imenu jugoslovanskega narodnega odbora, Pilsudski (sorodnik pokojnega maršala) v imenu poljskega gibanja za svobodo, dr. Matsankijev v imenu Bolgarov, Ilesku v imenu Romunov ter Stanjkovič v imenu Madžarov. Da bi bilo njihovo delo bolj uspešno in načrtno, so ustanovili urad pod imenom »Gibanje za svobodo«.

Ameriška pomoč

Odbor za nakazila ameriške poslanske zbornice je priporočil takojšnje nakazilo 55 milijonov dolarjev v pomoč Avstriji, Franciji in Italiji za čas, ki bo še potekel, preden bo zakon za pomoč tujini dokončno izglasovan. Omenjena svota točno odgovarja znesku, ki ga je svoječasno zahteval predsednik Truman.

DELITEV NEMČIJE

Berlinski časopis »Die Welt« — ki je pod britanskim nadzorom — piše, da so v zadnjih treh mesecih šesteri bivši častniki nemškega glavnega stana in dva bivša vplivna člana nacistične organizacije »Stahlehelm« izdelali za sovjete popoln načrt za ustanovitev ločene vlade za vzhodno Nemčijo. Casopis dalje poudarja, da ti častniki nemškega glavnega stana — so vsi odlikovani z nacističnim križem za zasluge — ter člani odbora za svobodno Nemčijo, ki mu botrujejo sovjeti — delajo pod osebnim vodstvom glavnega tajnika sovjetske komunistične partije Zdanova.

Kaj je z Uršičem?

Kaj je z Uršičem? »Giornale di Trieste« od 24. t. m. prinaša razne vesti iz Jugoslavije, med drugim tudi sledečo, ki jo ponatiskujemo v slovenščini dobesedno: »Oseba, ki nam je to podrobnosti nudila je bila pred nedavnim priprta v zaporih v Sezani, kjer je spoznala znanega slovenskega novinarja Uršiča, ugrabljenega lansko leto v bližini Gorice. Po naglem sojenju so ga iz Sezane premestili v koncentracijsko taborišče za politične kaznjence v Lepoglavi.« Čudno se nam zdi, da bi Uršiča imeli pravico soditi in še bolj čudno, da so ga sodili v Sezani in obsodili. Izključno pa ni, zato bomo skušali poizvedeti kaj bolj natančnega.

Vsem čitateljem, naročnikom in prijateljem vesele velikonočne praznike

V. S.

PRED KRIŽEM

Vzdih in vsa bolest,
ki sem jo tožil ti,
bila le težka je vest,
ki sem jo naložil si.

Srčna ljubezen: prah —
veler raznaša ga...
Kes: onemogel strah,
da me tvoj srd stepta.

Ti pa še vedno držiš
roki razpeti na les,
kakor da v temi ihtiš...
Kaj me še ljubiš res?

KAKO BOMO VOLILI

Volivni zakon določa, da mora vsak volivec oddati svoj glas na voliču osebno. Kdor tega ne more storiti, ne more voliti. Slepci, ohromeli, tisti ki so brez rok in tisti, ki so v sličnem težkem položaju, volijo s pomočjo kakega drugega volivca, ki ga morajo izbrati sami iz vrste svojih sorodnikov, in če teh ni, pa kakega drugega, toda vedno volivca iz lastne občine. Ta izbrani volivec stopi z nezmožnim v volivni prostor in vpričo njega izvrši, kar mu ukaže, da opravi svojo volivno dolžnost. Nezmožni se lahko predstavijo volivni komisiji tudi z zdravniškim spričevalom, ki potrjuje tak njihov dejanski stan.

Vsak volivec se predstavi komisiji z osebno izkaznico ali z drugim dokumentom, ki nosi njegovo sliko. Če pa tega zadostno veljavna dokumenta volivec pred komisijo nima, lahko izjavi in potrdi, da ga pozna kak član komisije. Če ga noben član komisije ne pozna, lahko prizadeje volivca predstaviti drugega volivca iz občine, poznanega od komisije in ki izjavi, da prvega pozna. Če poda krivo izjavo, ga zakon kaznuje. Poleg osebne izkaznice mora volivec izročiti tudi volivno izkaznico, ki jo je prejel od županstva.

Ko so opravljene vse formalnosti za ugotovitev istovetnosti volivca, mu predsednik komisije izroči glasovnico in svinčnik. Predsednik pouči volivca, kako mora ravnati z glasovnico, da bo pravilno volil in da bo glasovnica veljavna.

Volivec stopi nato k posebni mizi v posebni sobici ali »kabinici«, in s svinčnikom, ki mu ga je dal predsednik, prečrta znak tiste liste, za katero hoče svoj glas oddati. Na robu glasovnice so namreč ponatisnjeni vsi znaki, ki so jih razni kandidati ali njihove stranke predložili za spoznanje svoje liste. Tako na primer imajo

komunisti in njihovi somišljeniki lik Garibaldija z brado in čepico sredi peterokrake zvezde, demokristijani pa ščit s križem, ki nosi počez besedo »Libertas«.

V sobici »kabinici« so vidno postavljene vse liste, vsaka s svojim znakom in z imenom kandidata. Vsak kandidat ima svojo zaporedno številko. Take liste si volivci lahko prosto ogledujejo, da potem pravilno izrazijo svojo voljo.

Ta znak, mora volivec s svinčnikom prečrtati in s tem je oddal glas tisti stranki, za katero je hotel voliti. Toda na glasovnici so še tri prazne črte. Na te črte napiše volivec, če hoče, ker ni ravno nujno, ime tistega kandidata, katerega želi on voliti kot poslance pred vsemi drugimi, ki so na listi. Volivec ima pravico napisati tri taka imena, in tudi glasovnica nosi samo tri črte. Napisati mora ime in priimek, zadostuje pa tudi samo priimek. Če pa noče napisati imena in priimka teh kandidatov, volivec lahko napiše na črti sredi glasovnice samo številko, ki jo kandidat ima na svoji listi. Na listi imajo namreč vsi kandidati zaporedno številko od 1 naprej, pri nas največ do 14. Volivec napiše na črto sredi glasovnice številko kandidata, kateremu želi dati prednostni glas. Nato mora volivec glasovnico zalepiti, to je za-

preti, kakor mu je prej pokazal predsednik komisije, potem stopi iz sobice ali »kabinice« in izroči glasovnico predsedniku. Komisija opravi v njegovi navzočnosti vse druge formalnosti in s tem je volivec zadostil svoji dolžnosti.

Dne 18. aprila pa bodo volivci volili dvakrat: enkrat poslance in enkrat senatorje. Poslance bodo volili vsi volivci od 21 let naprej, senatorje pa samo tisti, ki imajo dopoljenih 25 let starosti. Prvi imajo zeleno volivno izkaznico, drugi pa belo.

Volitev senatorjev je bolj enostavna: volivec v posebni sobici ali »kabinici« prečrta s svinčnikom znak liste, za katero hoče voliti ali pa ime kandidata, ki želi, da bi postal senator.

Tako pri volitvi poslancev kakor pri volitvi senatorjev morajo volivci glasovati samo za eno listo in oddati prednostni glas samo trem kandidatom za poslanske mesta iste liste in ne iz kake druge liste. Kandidatom za senal ni moči dati preferenčnih glasov.

Volivni upravičenci, ki ne bodo volili, bodo zapisani v poseben seznam, ki ga izobesijo na občinski deski. Protj temu se iz upravičenih razlogov lahko pritožijo na prefekta. Nato jim bodo za dobo petih let izločili v kazenskem listu: »Ni volil«.

»izstrelil tudi svojo zadnjo patrono« za osvoboditev koroških Slovencev — verjetno tako, kot v pretekli vojni! —, ni bilo ne konca in kraja odobravanju in zborovalci se niti zavedli niso, kdaj so izvolili svoj novi odbor.

Toda tu je prišlo bridko razočaranje. Kot mrzel tuš je delovala na novega predsednika, predvsem pa na gospoda Mirta izjava varnostne direktije, da je občini zbor nezakonit, ker ne odgovarja njegova izvedba pravilom SPZ in da zato njegovi sklepi niso veljavni.

Ker je verjetno, da se OF iz »višjih narodnih« (prosimo, da v komunistični terminologiji besede »narod«, »slovenstvo« in podobno izgovarjate v njihovem pravem pomenu, torej: komunisti, komunizem) ozirov in težen ne bo ozirala na sklep varnostnih organov, bomo najbrže tako srečni, da bomo imeli dve Prosvetni zvezi, našo staro slovensko in novo, po milosti slovenskih komunistov na Koroškem spočeto! Nam je prav! Toda gospodje naj ne mislijo, da bodo še nadalje uganjali svojo komunistično propagando na naših prosvetnih odrih. Enkrat za vselej zahtevamo, da se naša prosveta očisti protinarodnih elementov, predvsem pa nacističnih hlapcev.

ZANIMIVOSTI

500 zastopnikov iz 50-ih držav se je sestalo v Ženevi na otvoritvenem zasedanju konference Združenih narodov o svobodi obveščanja in tiska. Konferenca bo sestavila mednarodno listino o svobodi obveščanja. Imenovani mednarodni zakon bo jamčil pravice narodov za svobodno obveščanje ter pravice in obveznosti tiska, radia in filmov.

Bivši francoski ministrski predsednik Daladier je govoril v Avignonu in dejal med drugim: »Že skoro polovica Evrope in 100 milijonov Evropejcev je pod moskovskim gospodstvom zaradi cele vrste državnih udarov, ki so jih komunistične partije izvršile v nekaterih državah s pomočjo boljševiške diplomacije in pod grožnjo rdeče armade. Brez dvoma bo kmalu na vrsti Italija, če se zahodna Evropa kmalu ne združi v skupni obrambi.«

Komunistični puč na Koroškem

Kot smo že napovedali in predvidevali, so komunisti tudi na Koroškem pričeli uvajati svojo novo taktiko pučev. Tajnik SPZ dr. Mirt Zwitter je mislil, da bi bilo zelo dobro, če bi dr. Tischlerja, ki se je javno izrekel za »reakcijo« in ki je izstopil iz OF, zamenjal njegov brat, urednik »Slovenskega Vestnika« — u-

radnega glasila OF. To ne bi bila niti tako slaba kombinacija, kajti res je neprijetno, da ne bi o slovenski kulturi na Koroškem odločali »naprednjaki«. In tako se je mladi Mirt opogumil in samovoljno, brez predsednika izvedel odborov sklep o občnem zboru. Pri tem je popolnoma prezrl pravila društva. Skrbno je izbral delegate za občni zbor iz vrst svojih poslušnih kričačev in jih pismeno pozval na zborovanje. Najbrže se mu je zdelo neumestno, da bi »neumni« člani, ki ne vedo, kakšno poslan-

stvo ima g. Mirt na Koroškem, sami izbirali delegate za občni zbor SPZ. Razen tega se tudi ni držal termina, ki mora po pravilih teči od objave do občnega zbora samega. Bal se je namreč, da bi koroška »reakcija«, kot rad nazivlje svoje koroške rojake, ki ne trobijo v njegov rog, preprečila njegove nakane.

Na dan občnega zbora so prišli v Celovec na »masovno« zborovanje od članov posameznih društev »izvoljeni« delegatje, da sprejmejo razrešnico starega odbora in izvolijo novo vodstvo v SPZ. V imenu predsednika, ki ga na občnem zboru ni bilo, kakor tudi drugih petih članov glavnega odbora, se je Mirt na vso moč trudil, da prepriča delegate, kako pošteno in za narod koristno »delo« pozvanja. »Delegati«, ki o stvari niso imeli pojma, so mu z navdušenjem pritrdjevali. Ko so izvedeli, da bo g. Mirt

Pomlad narodov l. 1848

7. Protirevolucija

skega bana Jelaičiča zavzel Budimpešto, a je ni mogel držati. Moral se je umakniti. Poklical je pomoč iz Dunaja. Ko so čete hotele odkorakati, je narodna straža in velika množica ljudi hotela odhod preprečiti. To je bilo 6. oktobra. Množice so se spopadle z vojaštvom. Vdrle so v vojno ministrstvo, prijele vojnega ministra grofa Latourja, ga na ulici dobesedno raztrgale in kar ga je ostalo, obesile na kandelaber. Hoteli so ubiti tudi ministra Bacha, ki je v marcu sam vodil napad na Metternicha. Bach je ušel. Revolucionarni odbor je proglasil svojo diktaturo. Del državnega zbora se je postavil na stran upornikov. Po ulicah so se bili hudi boji med vojaštvom in ljudstvom. Na javnih poslopih pa so zavihrale republikanske zastave. To je bila vse bolj temeljita revolucija

v marcu, a uspela ni, ker je bila vojska zvesta Windischgraczu, ki je pripeljal pred Dunaj 60.000 mož, ga pet dni oblegal in ga 31. oktobra zavzel. Nemudoma je začelo poslovati vojno sodišče. Voditelji upora so bili ustreljeni. Avstrijska revolucija je bila s tem dokončno zadušena. Ogre so pa premagali pozneje Rusi, ki so prišli z veliko vojsko na pomoč avstrijskemu cesarju.

S potlačenjem oktobrske vstaje na Dunaju je bila revolucija dejansko končana. Na političnem polju pa se je stvar vlekla še precej časa. Državni zbor je vlada po oktobrskem uporu prenesla z Dunaja v Kromeriz na Morávsko. Vlada sama pa se je preselila v Olomuc. »Državni zbor gre v pregnanstvo«, so govorili vsi, a skoraj noben poslanec se ni upiral. Skoraj istočasno je bila ime-

Pismo iz Egipta

Kairo, meseca svečana 1948

Vojna leta so za nami. V letih vojne je uživala Jugoslavija slavo, kakršne ni bil deležen noben narod na svetu. Zato ni čudno, da so tudi Egipčani nosili Jugoslavo tako rekoč na rokah. Toda vse to se je spremenilo čez noč. Povojna politika Jugoslavije je uničila to slavo in danes se tisoči Jugoslovancev skrivajo v Egiptu po mišjih luknjah. Skoro vsi Jugoslanci, ki so živeli pred vojno v Egiptu, tudi oni iz Slovenskega Primorja in Istre, ki so bili laški državljani, so sprejeli jugoslovanske potne liste in s tem postali jugoslovanski državljani. To je bilo v prvem valu navdušenja, ko so mnogi hoteli, da ne zamudijo ugodne prilike in ko so mnogi tekmovali med seboj, kdo bo prvi odšel iz Egipta v osvobodeno domovino. Mnogo, zelo mnogo je k temu pripomoglo nepoznanje stvarnih razmer tam doma, največ zaslug za to pa ima propaganda. Propaganda je imela v začetku ogromne uspehe. Ko so pa začeli pisati oni, ki so se vrnil domov, tedaj je propaganda učinkovito ponehal, dokler ni vsa propaganda izgubila svoj vpliv pri naših ljudeh v Egiptu. Oni, ki so se vrnil iz Jugoslavije v Egipt, so bili redki. Nekateri je to stalo stotine funtov, a za mnoge, ki so sicer imeli v redu potni list in dovoljenje egiptovskih oblasti za vrnitev, so se vrata v Egipt nenadoma zaprla. Dve leti, to je od kapitulacije Italije pa do vkorakanja jugoslovanske vojske v osvobodeno Primorje, sta zadostovali, da so se Jugoslanci v Egiptu iztreznili in zamislili. Preganjanje muslimanov v Jugoslaviji, begunci muslimanske vere, ki so se zatekli v Egipt in delovanje komunizma v svetu in v Egiptu, vse to je pripomoglo, da je Jugoslavija izgubila popolnoma svoj ugled pri vseh arabskih državah na srednjem vzhodu in, da so arabske države od Egipta do Iraka uradno nastopile proti komunizmu. Pa to še ni vse: oni, ki so računali s siromašnimi arabskimi masami, so se temeljito zmotili, kajti verska misel, ki je pri arabskem narodu fanatično razvita, je oni činitelj, ki brani komunizmu, da se razvije in mnogo bolj brani, kot pa bi to zmogli topovi in tanki!

Arabci proti komunizmu

Mladi, a sposobni vladar Faruk, ki modro vodi svoj dvajsetmilijonski narod, je v zapletenosti mednarodnih dogodkov dobro ločil narodne koristi, ki so navidezne od onih, ki so resnične, pa jih je težje razpoznati. Varajo se oni, ki računajo na nesporazume in težave, o katerih se govori, da obstojajo med zapadno demokracijo in narodi panarabske lige, ki šteje šestdeset milijonov Arabcev, razdeljenih na sedem arabskih držav srednjega vzhoda. Kdor samo malo pozna pravo stanje razpoloženja teh držav, ta ve, da predstavljajo te države železni zid druge obrambne črte zapadne demokracije proti — komunizmu! In te arabske države predstavljajo že danes tudi važen vojaški činitelj, ki do te svetovne vojne še ni obstal. Sam Egipt ima danes 100.000 dobro izvežbanih in moderno oboroženih vojakov, svojo aviacijo in tudi mornarico, da more braniti proti vsakemu svojo svobodo. Nedavno je kralj Faruk v klubu častnikov imel svoj zgodovinski govor in med drugim rekel, »da naj bodo častniki pripravljene, ker čas hiti...«, medtem ko je Nokrasi paša, predsednik vlade, razložil kraljeve besede tako, »da se nahajamo na pragu tretje svetovne vojne!« Mi se ne spuščamo v prazna modrovanja, ampak le omenjamo dejstva: narodno mišljenje in uradni Egipt sta popolnoma slozna! In to po toku dogodkov od kapitulacije Nemčije do danes. Po tem nepretrganem toku dogodkov je Italija postala v Egiptu najpogubnejša sredozemska sila, a Jugoslavija najpogubnejša in najbolj sovražena država na svetu! To se kaže ne samo v hladnih uradnih odnosih z Jugosla-

novana nova vlada, kateri je predsedoval knez Schwarzenberg. V njej sta sedela poleg drugih tudi dr. Bach kot justični minister in bivši cesarski namestnik v Trstu grof Stadion kot notranji in naučni minister. Položaj je sedaj popolnoma kontroliral vlada; revolucija je bila zlomljena. Poleg tega so 2. decembra prisilili cesarja Ferdinanda, da se je odpovedal prestolu. Cesar je postal mladi Frane Jožef I.

Državni zbor pa je zboroval dalje. 4. januarja se je pričela razprava o temeljnih pravicah. Prvi člen nove ustave naj bi se glasil: »Vsa oblast izvira iz naroda.« Tedaj je vstal notranji minister grof Stadion ter je v imenu vlade zanikal suvereniteto naroda. Nastalo je veliko razburjenje. Zbor je z veliko večino sklenil ostro izjavo proti grofu Stadionu in vladi, a prvi člen vendar ni bil sprejet. Nato so sprejeli člene o enakopravnosti državljanov (s tem so bile razveljavljene posebne pravice plemičev), o pravo sodju, o odpravi smrtnih kazni za politične zločine, o svobodni selitvi,

o svobodi vere, o odnošjih med Cerkvijo in državo itd.

Ustavni odbor je 2. marca svoj načrt ustave dovršil. Državni zbor pa se ni zavedal, da se mu ure življenja stekajo. Že v decembru je bil Windischgracetz zahteval, naj se državni zbor razpusti. Oficirji pa so ga hoteli kar razgnati. Ministrski predsednik knez Schwarzenberg pa je hotel prej izdelati drugo ustavo. Zato je čakal do začetka marca. Tedaj je udaril.

Ko je ustavni odbor 2. marca izgotovil svoj ustavni načrt, so sklenili, da se bo razprava o njem v plenumu državnega zbora začela 15. marca. Takrat je Schwarzenberg pohitel, 4. marca je dal cesarju v podpis ustavo, katero je izdelal sam — to je bila druga oktroirana ustava v Avstriji — in 7. marca zjutraj so državni zbor razpustili, z vojaštvom zasidli zborniščno poslopje, nekatere poslance zaprli in razglasili Schwarzenbergovo ustavo. Nekateri najbolj kompromitirani poslanci pa so že ponoči odnesli pe-

Revolucija 1848. leta se je ključno ponesrečila. Pozornemu preučevalcu tedanjih dogodkov je danes jasno, da so bili organizatorji dunajske marčne prekucije politični polovičarji brez jasnega delovnega načrta. Težko so bili občutili policijski pritisk predmarčne vlade, zato so zahrepneli po svobodi, organizirali poulične nemire, spodili Metternicha in dosegli, da je cesar imenoval novo vlado, dal tiskovno svobodo in razpisal volitve v državni zbor. Mislili so, da je svoboda s tem že dovolj zavarovana. Niso vedeli, da je treba pridobitve revolucije tudi utrditi. Zlasti je bilo usodno, da si niso znali pridobiti vpliva na tisti faktor, ki v burnih časih največ odtehta, namreč na armado. Dopustili so, da je bil še v marcu brž po Metternichovem pobegu imenovan za poveljnika vse vojske knez Windischgracetz, zagrižen pristaša starega reda, kateremu je cesar dal neomejena pooblastila. Ostal je tudi dvor. Cesar Ferdinand je bil sicer prava duševna reva, toda nekateri drugi člani cesarske družine so

bili odlični ter so imeli pred seboj jasne cilje. Zlasti je bila energična nadvojvodinja Zofija, mati poznejšega cesarja Franca Jožefa I. Dvor se je sprva potuhnil ter je revoluciji precej popuščal. Čakal pa je samo na ugodno priliko, da bi zopet začel uvajati svojo oblast. Vedel je, da lahko računa na armado.

Prvi sunek je protirevolucija napravila v Pragi. Čehi so se v juniju nekaj puntali. Na binkoštni ponedeljek 12. junija je izbruhnil javen upor. Windischgracetz je oblegel mesto, ga začel obstreljevati s topovi in je upor v krvi udušil. Nato je proglasil obsedno stanje, ki je Čeha dolgo časa tiščalo za vrat in katerega ni mogel odpraviti niti državni zbor, ki se je sestel mesec dni kasneje.

Kmalu potem, in sicer 25. julija je maršal Radetzky premagal piemontsko vojsko pri Kustoci. S tem je bil en sovražnik izločen. Armada je dobila novega poguma, revoluciji pa je bil zadan hud udarec. Ostali so še Ogrji, katere pa je bilo težje ukrotiti. Windischgracetz je sicer s pomočjo Hrvat-

vijo, ampak tudi v odločnih nacionalnih, socialnih in kulturnih odnosih med Italijo in Egiptom. Egipčanski Lahi so nosili glavno breme vojne odškodnine (3 1/2 milijona funtov od 15 milijonov funtov vrednosti njihovega premoženja) za Italijo. Koncentracijski logorji v puščavah Egipta, v katerih so bili konfinirani tisoči in tisoči egipčanskih Italijanov, so že davno izpraznjeni, imovina pod sekvestrom vrnjena, a laška kultura v Egiptu še nikdar ni tako cvetela kakor sedaj! Gostovanja laških opernih, operetnih in drugih umetniških skupin v Egiptu so na dnevnem redu in povsod se opaža ogromno kulturno in nacionalno delovanje egipčanskih Italijanov. Prav tako gospodarsko!

Težek položaj Jugoslovanov

Kako je z Jugoslovani v tem pogledu? Niti ene šole, niti ene kulturne prireditve — nič gostovanj in vendar je Jugoslovanov, zlasti Slovencev, več tisoč v Egiptu! Kje je ta »progresija«! Kje je France Bevk s svojimi »Zerjavi«? Uradni Egipt je pokazal zelo resen obraz. Nemalo je bilo preiskav in večina Jugoslovanov stoji pod stalnim nadzorstvom. Poseben urad v notranjem ministrstvu, ki je bil pred nedavnim časom ustanovljen za borbo proti komunizmu, vodi popolno evidenco onih, ki so dobro poznani kot simpatizerji rdečih režimov in zlasti onih, katerih delovanje za Titov režim ni moglo biti prezrto od strani egipčanskih oblasti. Uradni Egipt je odklonil izročitev petih Jugoslovanov, katerih izročitev je ponovno zahtevala beograjska vlada, z motivacijo, »da so se oni borili proti komunizmu v državljanski vojni in da Egipt ni prepričan, da so narodni izdajalci...« Še več, nudil jim je gostoljubno svoj azil..., ko so jim ga celo Angleži — odklekli... Jugoslavija je prenehala obstojati v Egiptu! Ne prihajajo sem gostovalci kulturnih institucij, pa niti ne več športne skipe, kajti obstoja bojazen, da bi se malokdo več vrnil domov! Pri mednarodnih teniških tekmah v Kairu, kjer je odnesel lani eno najčastnejših zmag naš Jugoslovan Punčec, se je namreč zgodilo, da je Punčec dal izjavo, da se ne vrne več v Jugoslavijo in da želi ostati v Egiptu. In je ostal... Kako to vpliva na živce, si lahko vsakdo predstavlja. Kdor je šel v Jugoslavijo in se mu je posrečilo, da je zbežal nazaj, ta pove več kot vsa propaganda. V Egiptu pa so še vedno nekateri, ki mislijo, da je vse skupaj le umazana propaganda proti Jugoslaviji. Seveda, od teh ljudi še ni nihče šel domov. Pač pa je drugim priporočal, da gredo, sam pa je ostal varno v udobnosti egipčanske gostoljubnosti. Tem ljudem se zna zgoditi, da se bodo lepega dne znašli tam v puščavskih kampih, katere so nedavno izpraznili — Lahi... Zna se zgoditi, da bodo njihovi prihranki v bankah blokirani in njihove hiše pod sekvestrom; zna se zgoditi, da bo od njih enkrat zahteval tudi naš mučeniški slovenski narod odgovor za njihova dejanja... Če razmislimo vse to, potem nam je težko pri duši. Izgubili smo Trst, Gorico in Celovec radi ljudi, ki so se vpregli zavestno, ali nezavestno v voz rdeče internacionale.

Iz Slovenije

Zborovanja

V vsaj Sloveniji so se zadnje tedne vršila zborovanja za volitve v okrajne ljudske odbore. Na zborovanju v Idriji so ugotovili, da se danes vse preveč kritizira »za oglome«, namesto na sestankih, kakor je navada v državah, kjer je na oblasti ljudstvo. V okraju Celje — okolica so se pogovorili o pasivnosti nekaterih krajevnih aktivistov, ki se enostavno zanašajo na okrajni kader. Na sestanku v Št. Pavlu so se pritožili, da je ponekod težko pritegniti mladino k resnemu delu. V Litiji so kritizirali birokratsko ravnanje pri izdajanju bolniških listkov. V Velikih Laščah so zborovalci opo-

zarjali na zlonamerno propagando reakcije, ki poizkuša širiti nezaupanje v gospodarske ukrepe ljudske oblasti. Na predvolivnem sestanku v Kostanjevici pa so ugotovili, da so se mnogi odločili za delo v tovarni, ne vedo pa, kam naj se obrnejo. Udeležba na sestankih je bila nezadostna, setankov se niso udeležili celo odborniki in člani propagande OF, kar pa je ljudstvo takoj opazilo in okrcalo.

Volitve

Volitve so se vršile v nedeljo 21. marca. Kakor je bilo pričakovati, je zmagala OF. Ljudstvo je, tako piše Slovenski poročevalec, proslavljalo zmago s prostovoljnimi množičnimi nedeljskim delom. Izidi volitev pa kažejo, da v ljud-

minister Krau jim je bil namreč namignil, da se nekaj pripravljajo. Med temi je bil tudi dr. Fuster Anton, slovenski duhovnik iz Razdovljice, ki je bil več let pridigar v Trstu in od l. 1839. do 1847. profesor verouka in splošne pedagogike v Gorici. V l. 1848. pa je bil že profesor pedagogike na dunajski univerzi. V marčne dogodke je posegel aktivno ter je postal član dunajskega varnostnega odbora. Polagoma se je Cerkvj odtujil in prešel je tudi čisto v nemški tabor. Iz Kromariza je ušel v Nemčijo ter se 20 let prebival v Angliji in Ameriki. Umrli pa je na Dunaju 1881.

Okrotrana ustava je bila centralistična. Določala je enakopravnost avstrijskih narodov, tiskovno, društveno in zborovalno svobodo, državni zbor na Dunaju za vsa država (tudi za Ogrsko) in deželne zbornice v posameznih deželah. Pa da bi vlada vsaj to držala. Ne! Volitve v državni zbor ni nikoli razpisala, posamezne vojaške pa je drugo za drugo preklicala ali pa zadržala. Končno pa je 31. decembra 1851 ustavo tudi

formalno ukinila.

Pomlad narodov, ki je obetala toliko lepih sadov, je zamorila huda zima absolutizma. Seme svobode ni moglo vzkaliti. Manjkalo je dolgotrajnega poletnega sonca, pod čigar blagodejnimi žarki zorj žetev. Narodi bi se bili morali na svobodo privaditi. Za to pa je treba časa in samo skrajna politična nesposobnost in kratkovidnost nemških dvornih in vojaških krogov je zakrivila, da so svobodo za deset let zakopali. Za vedno je niso mogli. V nižavah, ki so dotlej spale, so se zdramile nove sile. In kakor nobena solza še nikoli ni bila prelita zastonj, temveč je prej ali slej rodila sad, tako se tudi še ni zgodilo, da bi narod, ki je kdaj okusil svobodo, nanjo pozabil. Svoboda je kot plamen, ki ga nasilje skuša potlačiti, a vedno znova plane na dan. Nasilje ne more biti trajno. To uči zgodovina zadnjih sto let in v tem smislu naj bodo dogodki »pomladi narodov« v tolažbo tudi nam, ki preživljamo današnje težke čase. (Konec).

ski republikli nekaj ni vredu. Na vseh voliških sta namreč na razpolago dve skrinjici, skrinjica OF in »črna skrinjica«. Razlika pa je v tem, da ima prva skrinjica kandidate, druga jih pa nima. Kljub temu pa je »črna« dobila veliko število glasov, število, ki bi v zapadni Evropi marsikaj pomenilo. V Murski Soboti je bilo oddanih v »črno« skrinjico 15,87% glasov, v Lendavi 12,48%, v Ptuj 12,20%, v Grosuplju 10% itd. Razen tega je tudi abstinenca precejšnja. V Murski Soboti se je vzdržalo volitev 15,87% volivcev, v Ljutomeru 14,14%, v Ptuj 13,20%, v Grosuplju 10% itd.

Smrt dveh članov OZNE

V petek 19. t. m. sta se v Brdih smrtno ponesrečila z motociklom Sirk Alojz iz Hlevnika in neki tov. Lado iz Vipolže. Oba sta bila zvesta in vneta člana OZNE.

Vesti s Tržaškega

Streljanje na meji

Zavezniška vojaška uprava anglo-ameriškega področja Svobodnega tržaškega ozemlja poroča, da je 22. marca t. l. pozno popoldne skupina strážnikov civilne policije, ki je bila na službenem potovanju, v bližini Drage-Sv. Elija na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja, bila napadena s strelji iz brzostrelk s strani jugoslovanske obhodnice narodne zaščite iz jugoslovanskega področja Svobodnega tržaškega ozemlja. En strážnik civilne policije je bil ranjen. Strážniki policije so odgovorili na ogenj, na kar se je jugoslovanska obhodnica umaknila.

Pošiljka moke

Iz Beaumonta v Združenih državah je prispel v Trst ameriški parnik Hutchinson s 9375 tonami moke za Zavezniško vojaško upravo.

Za piruhe

Podporni odsek ameriškega ženskega krožka je pripravil 3500 za-

Vesti z Goriškega

Osebnostne izkaznice

Županstvo opozarja: Kdor hoče imeti osebno izkaznico, se mora prijaviti v uradu v ulici Petrarca 1; dvigne se pa izkaznica v prtiličju sodne palače (ulica N. Sauro) v sobi št. 2. Prvi urad posluje nepretrgoma od 8 1/2 do 18, drugo pa od 8 1/2 do 12 1/2. Urad v ulici Petrarca bo za velikonočne praznike odprt: v soboto 27. t. m. do dveh popoldne, v ponedeljek 29. t. m. pa do ene; v nedeljo 28. t. m. bo urad zaprt. Da se poslovavnje pospeši, naj pridejo stranke z že pripravljeno volivno izkaznico in prešte tim denarjem.

KONČANA STAVKA

V ponedeljek 22. t. m. se je pričela stavka vseh stavcev in uradnikov v Italiji. Bati se je bilo, da bodo radi te stavke morale biti preložene volitve 18. aprila. V sled tega je vlada odločno posegla v zadevo in dosegla, da je bil spor poravnal. V petek 26. zjutraj so zopet delale vse tiskarne.

Ne ubogajo!

V soboto zvečer je krožil po goriških ulicah avto z zvočnikom in pozival prebi-

Beg iz raja

Pet družin, skupno 23 oseb, iz Robedišča v Kobarškem kotu je ponoči 9. t. m. pobegnilo v Italijo z vso živino in z blagom, kar so ga mogli nesti na hrbtu. Vsi preplašeni pripovedujejo o neznosnosti komunističnega režima v domovini. Na beg se se podali, ko so bile ponoči vse straže odsotne. — Istočasno moramo beležiti tudi prihod več mladeničev, ki vsak dan prihajajo iz Jugoslavije, kjer se upirajo vojaškemu vžbanju misleč, da gre za skorajšnje vojno.

Dve smrtni obsodbi

V Beogradu je bila velika razprava proti skupini najvišjih uradnikov Zveze nabavno-prodajnih združenj Srbije. Obtoženci so krivi velikih ponesreč in tatvin. Sodišče je obsodilo predstavnika Zveze v Sloveniji Mika Erza in Josipa Gabrška na smrt, ostale obtožence pa na visoke zaporne kazni.

Vesti s Tržaškega

vojev s sladkarijami, ki jih bo razdelil za velikonočne praznike otroškim bolnišnicam in sirotiščam v Trstu. Sladkarije so dar ameriških vojakov, ki so se odrekli svojim velikonočnim obrokom ter ameriške misije za pomoč tujini.

Povišanje krušnega obroka

ZVU je s sodelovanjem ameriške misije za pomoč Trstu odredila povišanje krušnega obroka od 250 na 350 gramov za vse osebe med 9. in 19. letom. Ta povisek je veljaven za mesec april.

Premog za Avstrijo

V Trst je prispela ameriška ladja »Ferdinand Gagnon« z 8728 tonami premoga ameriške misije za pomoč tujini. Premog je namenjen Avstriji. Tržičani so zaposleni pri iztovarjanju premoga, katerega bodo z železnico poslali v Avstrijo.

»Velikonočni obrok«

ZVU bo s sodelovanjem ameriške misije za pomoč tujini razdelila posebni »velikonočni obrok«, in sicer en kilogram bele moke. Kot nadaljnji posebni »velikonočni obrok« bo ZVU s sodelovanju z ameriško misijo za

pomoč tujini razdelila običajni obrok moke, toda namesto običajne črne moke, belo moko.

Pribežniki

V zadnjih dneh je civilna policija pridržala zaradi zaslišanja 78 mladeničev letnikov 1922 do 1928, ki so pribežali na anglo-ameriško področje Svobodnega tržaškega ozemlja iz Jugoslavije. Omenjeni mladeniči so se hoteli izogniti vpoklicu pod orožje, ki ga je pred kratkim odredila jugoslovanska vlada.

Razstreljena mina

Ob prisotnosti civilnih in vojaških oblasti so danes razstrelili mino, ki je vsebovala okoli 35 ton eksploziva. Nezgode ni bilo.

Dolina

Pri nas, čeprav se nismo še oglašili, tudi čitamo »Demokracijo« in v nedeljah radi sezemo po nji, ker tako možato zastopa našo narodno stvar proti uničujočemu komunizmu in njegovim naslednikom. S tem je tudi vedno kaj novega, saj Dolina je precej velika vas in v vasi je ljudstvo mešano in nekateri so tudi zmešani že od časa fašizma. Tisti Slovenci, ki so pod fašizmom nosili črne srajce, danes hodijo po vasi kakor rdeči progresisti in silijo ljudstvo na sestanke. Seveda družine navzlic vsem grožnjam nimajo velike, in še ta se vedno bolj krči, ker so danes vaščani odprli oči in jih cenijo po njih delih. Vredno je posebej omeniti dogodek, ki se je pripetil pred letom dni, 11. marca 1947. Po polnoči so nekateri ponočnjaki napadli bivališče Joškota Prašelj iz Doline št. 197. Moža, ki je pošten in zaveden Slovenec in pa njegovo vzorno družino, kateri ne more do danes nihče očitati ne preteklosti in ne sedanjosti, so si upali naši komunisti barbarsko napasti. Sedaj po enem letu bi morali dajati napadalcu račun pred sodnijo, kjer jim ne bi ušlo kako leto zapora. Ali prizadeti Joško Prašelj jim je odpustil in tožbe umaknil, ker ima dobro srce in razumevanje do svojega bližnjega. V zahvalo preklica tožbe so napadalcu dali razna zagotovila in obljube, med drugim tudi, da bodo prispevali v denarju za zapuščenico deco. Sedaj bomo imeli priliko videti njih radodarno srce.

ŠIRITE „DEMOKRACIJO“

misije, ki jih je bila ustanovila in postavila ZVU, nimajo več oblasti. Prizadeti državni, poldržavni in drugi uradniki jaynih uradov, kakor tudi nameščenci in uslužbenci pri zasebnih podjetjih javnega ali nacionalnega značaja, ki so za časa fašizma prišli ob službo iz političnih in rasnih razlogov, se morajo sedaj ravnati po navodilih zakona od 12. decembra 1947 št. 1488 v zvezi z prejšnjimi tozadevnimi zakoni. Opozarjamo pri z a d e t e, naj pohitijo, da ne zamudijo trimesečne roka, ki ga zakon od 12. 12. 1947 št. 1488 določa. Ni še jasno, ali ta rok poteče 8. ali pa 22. aprila 1948.

Števerjan

Zadnje čase vedno bolj pogosto nastopajo pri nas razni komunistični volivni agitatorji, ki se po naših goztilnah vsiljujejo v družbe in se kakor vlačuge smukajo okrog poštenih vaščanov, da bi jih pridobili za komunistično volivno listo. Kljub resnemu trudu in prizadevanju imajo zelo malo uspeha. Največkrat jim naši fantje in možje zamašijo usta z dokazi, ki jih imajo tik pred nosom onstran meje. Včasih doleti te neprevidne agitatorje še kaj hujšega. Tako se je n. pr. zgodilo tovarišu Stankotu, ki se je nedavno na vso moč trudil, da bi prepričal Šte-

verjance, da bodo komunisti prinesli svobodo in blaženostanje in da je zato treba voliti zanje. Ker je bilo le predebelo, kar je trobil, so mu prisotni začeli precej živo ugovarjati. Neki begunec jih je pa miril rekoč: »Pustite ga, saj je ustaš! S takimi ljudmi se ne splača govoriti. Včeraj je kot Hitlerjev podrepanik vozil po Zagrebu gestapovce in SS-ovce ter lovil poštene Hrvate, danes pa hoče lovit v komunistično mrežo poštene Slovence!«

Vipolže v Brdih

Vipolžci so vsi obupani. Kot brez glave tavajo naokrog. Koloni so že postali državni hlapi, kmetje svojaki čakajo, da postanejo isto v nekaj mesecih. Ko so jim na sestanku sporočili, da je vsa zemlja državna last, so bili tako prepadeni, da ni nihče zinil. Šele pozneje so se zavedli. Tedaj je završalo: »Ustava pravi, da pripada zemlja onim, ki jo obdelujejo! In zemljo so nam obljubljali. Naj spolnijo obljube!« Toda partija je segla po svojem običajnem biču. V vas je pridvela tolpa policistov. Ljudstvo so spet sklicali in ožigosali reakcijo in upornike, ki izdajajo državne interese. Nato so zagrozili, da strežjo upor takoj v začetku. Pograbili so dva vaščana, Alojzija Jakonciča ter Viljema Skoka ter ju zaprli. Nič ni pomagalo, da je prvi vedno aktivno sodeloval z OF in da je bil drugi radi OF v Dachau v internaciji. Skupno z njima so odgnali še enega moža iz Spodnje Cerovega ter nekdo ženo iz Gradiča v Medani. Nasilje je naravno preplašilo ljudstvo, da ne črhne več. Ljudi se polašča obup. Prodati bodo morali živino iz hleva, prašiče, perutnino. In vse to pod ceno. Ali kaj, ko jim bodo nato pobrali tudi denar. Tako bodo berači. Toda najhujša je zavedna družine. Sporočili so revežem, da bodo smeli biti doma za dninarje samo starejši ljudje, kajti vsa mladina bo morala iti delat v tvornice, obrate, rudnike. Samo one družine, ki bodo imele svoje člane kot delavce v državnih obratih, bodo dobile živilske nakaznice. Tako jim bodo razbili družine in jih raztepli po svetu. In da bodo matere mogle delati kot dninarice, bodo pač morale izročiti otroke v zavetišče. Vas je na robu propada. V samih šestih mesecih, od kar je pod Jugoslavijo, je uničena ta gospodarsko tako procvitajoča vasica. Ljudje, ki so imeli milijone, ki so si nakupili kamijonov, avtomobilov, ki so plavali v izobilju, so danes berači. Ljudska šola, ki je imela pod Amerikanci dve učni moči, ne deluje že štiri mesece; izobraževalno društvo, ki je pod Amerikanci prirejalo »rdeče veselice«, je izumrlo. Mladina, ki je zadnja leta pod okupatorji plesala vsako nedeljo, v postu in adventu, ki se ni več zadovoljila z dvoranami ter si je zgradila cementirano plesišče na prostem, se pod Titom ni več zavrtela. Nekaj deklet gorečih partizanek, je odšlo na delo v fabrike v Slovenijo; dve sta radi nezadostne hrane padle v jektiko, ostale so se tihoma prikradle domov... Razočaranje, samo razočaranje vsepovsod!

Listnica uredništva

Dopisnike prosimo, naj nam ne pošiljajo nečitljivih rokopisov. Stavci se kujajo in rokopisi romajo v koš.

Prispevki za tiskovni sklad »Demokracije«

Na pobudo 1000 × 1000 daruje zaveden tržaški trgovec 1000; Sr. mesečni prispevek 200; borci v tujini za demokracijo in boljše bodočnost slov. naroda 1354; nekdo iz Števerjana nameste veliko nočne pošice daruje z željo, da bi Marija fatimska ozdravila vse naše Števerjance od rdeče boleznine 200; N. N. iz Vrha 300; Slovenec iz Sovodenj opominja izdajalce 500; deset Števerjancev vsak 200 lir, za mesečni prispevek — skupaj 2000 lir.

Vsem iskrena hvala!